

Drodzy rodzice, nauczyciele, uczniowie!

Witamy w moim kątku logopedycznym. Znajdziecie tu Państwo informacje, ćwiczenia, porady związane z kształtowaniem prawidłowej mowy i komunikacji dzieci.

Dowiecie się:

- jak rozwijać kompetencję językową,
- w jaki sposób zapobiegać powstawaniu wad wymowy,
- co robić, żeby dziecko zaczęło mówić,
- w jaki sposób rozwijać mowę i komunikację u dzieci z różnymi zaburzeniami rozwojowymi,
- co to są alternatywne sposoby komunikowania się i kiedy je stosować.

Na początek informacje czym właściwie jest logopedia???

Logopedia jest nauką o kształtowaniu mowy, usuwaniu wad oraz nauczaniu mowy w wypadku jej braku. Etymologicznie nazwa „**logopedia**” wywodzi się od greckich słów: „logos” – słowo, mowa oraz „paideia” – wychowanie. A zatem znaczy to tyle, co wychowanie, kształtowanie mowy, czuwanie nad jej rozwojem, doskonaleniem i korygowaniem wszelkiego rodzaju nieprawidłowości. Jak wynika z powyższego logopedia koncentruje się wokół zasadniczego przedmiotu, a więc mowy, integrując przy tym treści medyczne, psychologiczne, językoznawcze, pedagogiczne, społeczne a nawet artystyczne.

Zatem zadania terapeuty – logopedy można ująć w trzy zasadnicze grupy:

- 1) profilaktyka logopedyczna (kształtowanie prawidłowej mowy u dzieci od najwcześniejszego okresu ich życia, dbanie o właściwą stymulację w początkach rozwoju mowy, by nie dopuścić do jakichkolwiek uchybień w tym zakresie),
- 2) kultura żywego słowa (specyficzny rodzaj zadań w zakresie logopedii artystycznej, której powierza się dbałość o kulturę słowa potocznego, publicystycznego i artystycznego),

3) diagnoza i terapia mowy dzieci, młodzieży i osób dorosłych w przypadkach:

- **dyslalii** (wad wymowy),
- **opóźnień rozwoju mowy i jej całkowitego braku**,
- **jąkania i innych nie płynności mowy**,
- **oligofazji** (zaburzeń mowy u osób z obniżoną sprawnością intelektualną),
- **dyzartrii** (zaburzenia mowy związane ze zmianą w napięciu mięśni i ich porażeniu),
- **afazji** (zaburzenia mowy spowodowane na skutek udaru mózgu, urazu czaszki, guza mózgu),
- **zaburzeń i uszkodzeń narządu słuchu**,
- **problemów z porozumiewaniem się w spektrum autyzmu**,
- **rozszczepek wargi i podniebienia**,
- **laryngektomii** (całkowite wycięcie krtani),
- **deformacji mowy w wyniku usunięcia nowotworu złośliwego jamy ustnej**,
- **dysfagii** (zaburzenia w połykaniu),
- **zaburzeń głosu**,
- **bililingwizmu** (problemy dwujęzyczności),
- **dysleksji rozwojowej**,
- **zaburzeń otępiennych**,
- **schizofazji** (zaburzeń mowy spowodowanych chorobami psychicznymi).

Przebieg prawidłowego rozwoju mowy dziecka

0-1 rok życia

Dziecko głuży, czyli wydaje nieświadomie dźwięki podobne do samogłosek i spółgłosek. Głużenie występuje u wszystkich dzieci, nawet u głuchych i niedosłyszących. Następnym etapem w rozwoju mowy jest gaworzenie. Jest to w przeciwieństwie do głużenia czynność zamierzona, polegająca na naśladowaniu dźwięków zasłyszanych z otoczenia np. naśladowanie mowy mamy. Pod koniec 1 roku życia dziecko spełnia proste polecenia (rozumie mowę), pojawiają się pierwsze wyrazy takie jak: „mama”, „tata”, „baba” itp.

1-2 rok życia

Dziecko wymawia wszystkie samogłoski oprócz „a” „e”. Wymawia wiele spółgłosek oprócz s, z, c, dz, (mówi „sianki, siociek”), czasami nie wymawia „k”, „g” zamieniając je na „t”, „d” („totet” zamiast „kotek”). Trudniejsze spółgłoski zastępuje łatwiejszymi, upraszcza wyrazy opuszczając głoski, często wymawia tylko sylaby początkowe lub końcowe. W miarę rozwoju takich „potknięć” jest coraz mniej. Nie należy dziecka stale poprawiać, ale podawać prawidłowy wzorzec wyrazu. Dziecko w tym

okresie, rozszerza zakres rozumianych słów, wymawia ich coraz więcej, doskonali wymowę, opanowuje gramatykę.

2-3 rok życia

Pojawiają się spółgłoski /k, g/, a pod koniec tego okresu /s, z, c, dz/. Nadal dzieci zastępują trudniejsze głoski łatwiejszymi lub nie wymawiają poszczególnych głosek w mowie spontanicznej, pomimo że potrafią wypowiedzieć je samodzielnie. W tym okresie nabierają świadomości wymawianiowej tzn. wiedzą jak dany wyraz powinien być wypowiedziany, chociaż same wypowiadają go błędnie. Pod koniec tego okresu mowę dziecka charakteryzuje zmiękczenie głosek /s, z, c, dz, sz, ż, cz, dź/, np. „kosiula, pasiek), zamiana głoski „l” na „j”, a głoski „r” na „l” lub „j” („jowej, lowel”), upraszczanie grup spółgłoskowych, brak wyraźnych końcówek. Dziecko trzyletnie nie musi posługiwać się zdaniami pod warunkiem, że doskonale rozumie mowę.

3–4 rok życia

Dziecko zaczyna posługiwać się dłuższymi wypowiedziami, układa zdania, może opowiedzieć zasłyszaną bajkę, chętnie włącza się do rozmowy z dorosłymi. Często przestawia głoski, a nawet sylaby np. „kolomotywa” zamiast „lokomotywa”. Występują tzw. Upodobnienia, np. „dobać” zamiast „zobacz”, „pam” zamiast „pan”. Ponadto dzieci często tworzą nowe wyrazy np. „zatelefonić”, „pomasłować” (smarować chleb masłem). Utrwalają się głoski, z, c, dz. Pod koniec 4 roku życia pojawia się głoska „r”, aczkolwiek często jest jeszcze zmieniana na „l” (to nie powinno jeszcze rodzica niepokoić). Czasami pojawiają się głoski /sz, ż, cz, dź/. Niewiele dzieci w tym okresie osiąga poprawną wymowę. Jest ona przeważnie zrozumiała dla otoczenia, jednak nadal zachowuje cechy mowy dziecinnej. Mogą występować agramatyzmy np. „Mam dwa siostry”.

4–5 rok życia

Pojawiają się głoski /sz, ż, cz, dź/, dziecko potrafi je powtórzyć, jednak w swobodnej mowie często zamienia na /s,z,c,dz/. Pięcio-, sześciolatki poprawnie artykułują głoskę „r”. Może wystąpić tzw. nadpoprawność, hiperpoprawność czyli wymawianie nowo wyuczonych głosek w każdym miejscu, nawet tam gdzie one nie występują np. „karoryfer, karafior, samochód”. Zdarzają się jeszcze w tym okresie uproszczenia trudniejszych do wymówienia wyrazów. Dziecko sześciolatnie powinno wymawiać prawidłowo wszystkie głoski i mieć opanowaną technikę mówienia. Jest do tego w pełni przygotowane, jeśli jego rozwój fizyczny, psychiczny i emocjonalny przebiega w normie.